

PÄASTEAMET: KRIISIS KUULA RIIKI!

Selleks, et riik saaks elanikke kriisis võimalikult hästi aidata, tuleb kriisiks valmistuda ja teada, millised ohuteavituskanaalid on kasutusel ja kuidas nad toimivad. Päästeameti uus trükis, mis jõuab Eesti elanike postkastidesse, tutvustab erinevaid ohuteavituskanaale nagu SMS-teavitus, sireenid ja raadio, mida riik kriisiolukorras elanike teavitamiseks kasutab. Trükisest leiab ka koduste varude meespea, evakuaatsioonikoti soovitusliku sisu ning olulised telefoninumbriid ja viited veebilehtedele.

Tõsiseid kriise võivad käivitada loodus- ja keemiaõnnetused ning pikaajalised elektrikatkestused, tormikahjud või potentsiaalne sõjaline oht. Kriiside ja suurõnnetuste puhul on oluline teada, kust infot saab ja millega tuleb ohuteavitusi märgates arvestada. Tähtsad ohuteavituskanaalid kriisis on SMS-teavitus ehk EE-ALARM, sireenid ja raadio. Käitumisjuhiseid saab lisaks

veebilehelt kriis.ee ja riigiinfo telefonilt 1247. Riik kasutab kiireks ohuteavituseks muidki kanaleid ja vahendeid, mille abil võimalikult palju inimesi õigeaegselt ohu eest hoiatada. Vajadusel kasutab riik ükselt uksele teavitamist ning alarmsõidukite valjuhääledeid. Olulist rolli täidab ohuteavituses massimeedia (ETV, ETV+, Vikerraadio, Raadio 4 jt) ning internet (asutuste kodulehed, -sotsiaalmeediakanalid, Ole Valmis mobiilirakendus jms).

Elanikke toetatakse ohuteavituse kanalite tundma õppimiseks infotrükisega, mis 1. juuliks 581 000 Eesti kodu postkasti saadetakse. Kasulik on trükist alal hoida, kuna selles seisev oluline info on kättesaadav sõltumata interneti- ja elektrivarustusest. Trükisest leiab ohuteavituse teemale lisaks koduste varude meespea, evakuaatsioonikoti soovitusliku sisu ning olulised telefoninumbriid ja viited veebilehtedele. Infobrošüür annab ka juhiseid,

kuidas käituda ohusireenide käivitumisel ning evakuaatsiooni või varjumise vajadusel.

Värske ohuteavituse trükis sisaldab uut infot ning täiendab 2022. aastal Eesti kodudesse saadetud „Ole valmis!“ trükise käitumisjuhiseid. Brošüüri saab alla laadida olevalmis.ee leheküljelt. Olevalmis.ee lehelt leiab detailsemaid juhiseid, kuidas valmistuda ja tulla toime erinevates kriisituatsioonides, mis Eesti inimesi tabada võivad.

Päästeamet on elanikkonnakaitse juhtasutus, mis vastutab varjumise, ulatusliku evakuaatsiooni, ohuteavituse ja inimeste kriisivalmiduse parandamise eest. Samuti selle eest, et tõsta kohalike omavalitsuste ja kogukondade kriisideks valmisolekut.

OLULISED RIIKLIKUD ABI- JA INFOTELEFONID, MIDA TEADA JA SALVESTADA OMA TELEFONI

- **1247** – riigiinfo telefon, mis tegeleb keskkonnainfo (reostus, hukkunud loomad-linnud või keskkonnaalased õigusrikkumised), teid puudutava info (takistused teel või teehooldusprobleemid) ja päästeala nõuannetega
- **16 662** – mürgistusinfo telefon (jagab nõu ja abi mistahe mürgistuste korral)
- **1220** – perearsti nõuandeliin (meditsiinalased nõuanded, mis ei vaja kiirabi sekkumist)
- **116 111** – lasteabi telefon (abivajavatest lastest teavitamine)
- **1343** – Elektrilevi rikketelefon
- **515 7662** – Aivar Veeperv (kaugkütte rikked, vee- katkestused)

INFORMATSIOONI HANKIMINE KRIISIOUKORRAS

Tavaolukorras leiab vajaliku informatsiooni valla kodulehelt (pohja-sakala.ee) või Facebookist.

Olukorras, kus ei ole võimalik kasutada mobiilsidet või interneti, tuleks info saamiseks tulla otse vallamajja.

Riiklikul tasandil on kokku lepitud, et kui tegemist on kriisiga, mil elanikel ei ole võimalik interneti ja mobiililevi kaudu infot saada, antakse infot Vikerraadio kaudu. Veendu, et Sinu kodus on patareidega töötav raadio, varu valmis patareid. Raadiot on autoomanikel võimalik kuulata ka autos.

KRIISIOLUDES VAJALIKUD KONTAKTID

Põhja-Sakala Vallavalitsus
üldinfo tel 435 5444, e-post: info@pohja-sakala.ee või
pohja-sakala@pohja-sakala.ee

Kriisikomisjoni esimees – vallavanem Karel Tõlp
tel 5667 3533, e-post: vallavanem@pohja-sakala.ee või
karel.tolp@pohja-sakala.ee

Kriisialase töö koordinaator –
haldusspetsialist Ivo Kralle
tel 503 7483, e-post: ivo.kralle@pohja-sakala.ee

Põhja-Sakala Haldus AS –
juhataja ja tegevjuht Lembit Kruuse
tel 507 2056, e-post: lembit@sakalahaldus.ee

Majandusosakond – teedespetsialist Tiiu Umal
tel 5342 0340, e-post: tiuu.umal@pohja-sakala.ee

Sotsiaalosakond – juhataja Kristi Liivson
tel 5919 4496, e-post: kristi.liivson@pohja-sakala.ee

Politsei – piirkonnapolitseinik Piret Kass
tel 5915 2277, e-post: piret.kass@politsei.ee

Päästeamet – Suure-Jaani PK komandopealik Rauno Ruut
tel 437 2112, e-post: rauno.ruut@rescue.ee

Siia saad lisada veel enda jaoks olulised kontaktid.

PÕHJA-SAKALA VALLA KRIISIKOMISJON:

- vallavanem Karel Tõlp – komisjoni esimees
- abivallavanem Jaanus Rahula
- abivallavanem Kaie Toobal
- haldusspetsialist Ivo Kralle
- AS Suure-Jaani Haldus juhatuse liige Lembit Kruuse
- sotsiaalosakonna juhataja Kristi Liivson
- Suure-Jaani Päästekomando pealik Rauno Ruut
- piirkonnapolitseinik Piret Kass
- keskkonnaspetsialist
- Kõpu PM OÜ juhatuse liige Tõnu Vreimann
- FIE Jargo Kundla
- OÜ Essi Agro juhatuse liige Tõnis Riisk
- Sürgavere PM OÜ juhatuse liige Aarne Ots

KRIISIVÕIMEKUSTE ARENDAMINE KÜSK-I INNOVATSIOONIFONDIST

MTÜ-del on hea võimalus kirjutada projekte KÜSK-i Innovatsioonifondi elanikkonnakaitse alasteks tegevusteks ja kogukondade kriisivõimekuse tõstmiseks. Taotlusvoor avatakse eeldatavasti juuni alguses ja **taotlusi saab esitada 15. oktoobrini 2024**. Projekt tuleb ellu viia hiljemalt 31. mai 2025 ja omafinantseeringu nõuet ei ole. Lõuna-Eesti 6 maakonna eelarve on ca 270 000 eurot. Täpsem info taotlusvooru kohta KÜSK-i veebilehel.

KÜSK-i innovatsioonifondi infotund (toimus 28. mail) on mõnda aega KÜSK-i kodulehelt järelvaadatav.

Kui MTÜ-l on huvi elanikkonnakaitse projekti kirjutada, soovitan kindlasti vaadata infotundi ja pärast infotundi suhelda ka otse oma kohaliku omavalitsusega (kriisikontakt või KOV juht/abivallavanem/abilinnapea) ja anda teada oma projektiplaanidest. KOV-id määravad ise, kuidas projekte menetletakse (kas esitamise järjekorras või määravad mingid KOV sisesed tähtjad).

Kontaktisikud, kellega MTÜ-d saavad konsulteerida projekti sisulistes küsimustes päästkeskuses on:

Lõuna-Eesti: Arvi Uustalu,
ennetusbüroo juhataja; üldkontakt
arvi.uustalu@rescue.ee; 522 6361

Lõuna-Eesti: Kaisa Niilo,
ennetuspartner (Võru-Põlva);
kaisa.niilo@rescue.ee; 5199 9903

Lõuna-Eesti: Taavi Siilbek,
ennetuspartner (Tartu-Jõgeva);
taavi.siilbek@rescue.ee; 5911 7359

Lõuna-Eesti: Merle Liba,
ennetuspartner (Valga-Viljandi);
merle.liba@rescue.ee; 511 3761

Päästeamet peab andma projekti-taotlustele ka omapoolse kinnituskirja (st esitame arvamuse, kas kavandatud tegevus on asjakohane, mõjus ja arendab kriisivõimekust). Kinnituskirja all kirjastab päästkeskuse juht.

Nobedat sulge projektide kirjutamisel!

ARVI UUSTALU
Päästeameti ennetusbüroo juhataja

PÄÄSTEAMETI KRIISIKOOLITUSED

21. mail toimus Võhmas midagi tõeliselt väärtuslikku – Päästeameti tasuta kriisikoolitus, mida juhtis Päästeameti Lõuna päästkeskuse ennetuspartner Ahto Uuspalu. See ei olnud lihtsalt kuiv loeng, vaid hoopis elav ja kaasahaarav kogemus, kus saime kõik olla aktiivsed osalejad. Kahju ainult, et huvilisi oli vähe. Need, kes kohale tulid, said tõesti väärtuslikke teadmisi ja oskusi, mida igapäevaelus rakendada.

Samalaadsed koolitused toimusid mitmetes valla paikkondades:

- 22. aprillil kell 18 Vastemõisa rahvamajas
- 6. mail kell 18 Sürgavere spordihoones
- 8. mail kell 17.30 Kõpu mõisas
- 24. mail kell 17.30 Suure-Jaani kultuurimajas vallakeskuse elanikele
- 25. mail kell 10.45 Kõo mõisa ringhoone saalis
- 28. mail kell 17.30 Suure-Jaani kultuurimajas Suure-Jaani lähikonna valdade elanikele
- 30. mail kell 17.30 Tääksi koolimajas
- 31. mail kell 17.30 Paala rahvamajas.

PÕHJA-SAKALA VALLA KERKSUSKESKUSED

Mis koht see kerksuskeskus on?

Kerksuskeskus on esimene koht, kuhu pöörduda näiteks laialdase elektri- ja veekatkestuse, toiduainekriisi ja teiste kriiside korral, mis puudutavad elanikkonda laiemalt. Kerksuskeskus hakkab asuma kohas, kuhu vallaelanik on harjunud käima.

Arvestades valla eripära ja käesoleva aja infrastruktuuri, saaksime välja arendada teatud tingimuste täitmisel järgmised kerksuskeskused:

- **Põhja-Sakala vallamaja aadressiga Lembitu pst 42, Suure-Jaani linn, Põhja-Sakala vald.** Vallamajas asub kriisolukorra staap (sat-telefoniga). Hoone all on varjevõimalus, kasutada saab majas asuvat lasteaia sööklat. Söökla olemasolu tagab ka mitmenädalase toiduvaru. 500 meetri raadiusega on olemas kauplus, apteek, 4 toitlustuskohta. Hetkel on loomisel generaatori ühendamisvalmidus. Kasutada on võimalik 2 nõupidamisteks mõeldud saali ja lasteaia suuremat mängusaali.

- **Suure-Jaani Tervisekeskus aadressiga Pärnu tn 4, Suure-Jaani linn, Põhja-Sakala vald.** Majas olemas kiirabi meeskond, politsei, apteek, toitlustuskoht. Toitlustuskoha olemasolu tagab ka toiduvaru (toitlustuskoha tarvis 1 kuu varu ~ 6000-7000 euro väärtuses) kasutamisevõimaluse. 100 meetri kaugusel asub kauplus ja 3 toitlustuskohta. Hoones on varjevõimalus ja maja on varustatud statsionaarse generaatoriga. Veekeskuse basseini vee kogumaht on 500 m³. Kiirabi ja politsei kasutada on 16 kW statsionaarne generaator, mis tagab nende hädapärase tegevuse, kuid vajalik on täiendav generaator – seda just veekeskuse hädavajalike vajadusi arvestades. Tuleb luua generaatori ühendamisvalmidus. Kasutada on võimalik seminaride kasutamiseks mõeldud suuremat ruumi.

- **Võhma teenuskeskus aadressiga Tallinna tn 15, Võhma linn, Põhja-Sakala vald.** Varem asus selles majas Võhma linnavalitsus. Hoones all varjumiskoht. 100 meetri raadiuses kauplus, avalik varjekoht ja apteek. Lähimad toitlustuskohad kohvik 330 m, koolimaja ja lasteaed 500 m kaugusel.

Vajalik luua generaatori ühendamisvalmidus. Kasutada on võimalik saali.

- **Suure-Kõpu mõis aadressiga Kõpu alevik, Põhja-Sakala vald.** Hoones asub Kõpu põhikool. Toitlustamise võimalus koolisöökla kaudu. Vajadusel on varjevõimalus. Kasutada saab ka esimesel korrusel olevat mõisasaali. Omab gaasiküttega katlamaja, asub kooli kõrval asuvas spordihoones. Alternatiivküttena saab kasutada puidukütet (puidukatel). Spordihoones asub praegu noortekeskus ja on arvel ulatusliku evakatsioonikohana (100 inimest). NB! SEE MUUTUB! Suure-Kõpu mõisa asemele saab KÕPU SPORDIHOONE (seoses koolimaja muinsuskaitse objektina olemise tõttu). Hetkel veel muutmata.

Reservis:

- **AS Põhja-Sakala Haldus aadressiga Lai tn 18, Suure-Jaani linn, Põhja-Sakala vald.** Võimalik kasutada lao tüüpi garaaži. Generaatori valmidus olemas, võimalik kasutada autonoomset generaatorit.

IVO KRALLE

Põhja-Sakala vallavalitsuse
haldusspetsialist, kriisialase töö
koordinaator

PÕHJA-SAKALA VALLA AVALIKUD VARJEKOHAD

Põhja-Sakala vallas on kaks avalikku varjumiskohta:

- **Võhmas** on avalikuks varjumiskohaks **Konsumi kauplusehoone** (Tallinna tn 26, Võhma linn) ja

- **Suure-Jaanis** teenindushoone (Pärnu tn 10, Suure-Jaani linn). Mõlemad hooned on nõuetekohaselt tähistatud avaliku varjumiskoha märgistusega. Varjumiskohad asuvad hoonete keldris.

Veebilehel: rescue.ee/et/juhend/avalikud-varjumiskohad
rescue.ee/et/juhend/avalikud-varjumiskohad/avalikud-varjumiskohad-viljandimaal

Võhma varjekoht

Suure-Jaani varjekoht

KODUSTE VARUDE MEELESPEA

VARU
ENNE
MARU

JOOGIVESI

- kolm liitrit inimese kohta ööpäevas.

TOIT

Pool varudest ei tohiks vajada valmistamist

- konservid;
- pakisupid;
- kuivikud;
- pähkliid, kuivatatud puuviljad;
- küpsised, maiustused, müslibatoonid, mesi;
- vajaduse korral beebitoit.

RAADIO

- patareitoitel raadio ja patareid mitmeks kasutuskorras / päikeseplatari või dünamoga raadio.

VALGUSALLIKAD

- taskulamp ja varupatareid;
- päikeseplatari või dünamoga töötav taskulamp;
- patareitoitel lamp või latern ja varupatareid / petrooleumilamp koos lambiõliga;
- tormilatern;
- küünlad;
- tikud.

ESMAABIVAHENDID

- esmaabivahendite komplekt.

HÜGIEENITARBED

- seep;
- desinfitseerimisvahend;
- tualettpaber;
- pabersalvrätid;
- niisked puhastuslapid;
- prügikotid (50 l).

RAVIMID

- retseptiravimid;
- valuvaigistid;
- palavikualandid;
- allergiaravimid;
- seedehäirete ravimid;
- põletusvastane vahend;
- külmetusravimid.

TÖÖRIISTAD

- nuga;
- käärid;
- kleeplint;
- kile.

SÖÖGIRIISTAD

- ühekorranõud;
- konserviavaja.

KÜTTEMATERJAL

- küttepuid;
- vedelkütus (näiteks generaatorile);
- gaas.

AKUPANK

- laetud akupank mobiilseadmete laadimiseks.

MUU VAJALIK

- sularaha pere vajaduste katmiseks ühe nädala jooksul;
- mask hingamisteede kaitseks (näiteks tolmumask);
- tulekustuti ja -tekk;
- autokütus;
- vajaduse korral lemmikloomatoit.

PÄASTEAMET

SOOVITUSLIK NÄDALANE VARU:

- 21 liitrit joogivett inimese kohta (3 liitrit ööpäevas inimese kohta)
- pakisupid ja püreepulbrid
- purgisupid ja -road
- kuivikud
- konservid (liha, kala, puu- ja juurvilja)
- kommid, halvaa, küpsised
- imikutoit
- taskulamp ja varupatareid
- esmaabitarbed ja retseptiravimid
- patareidel või akul töötav raadio
- akupank mobiilsete seadmete laadimiseks
- küünlad ja tikud
- priimus toidu valmistamiseks ja vee soojendamiseks
- niisked hügieenilapid
- sularaha
- täis kütusepaak

Toit väikelastele:

- rinnapiimaasendaja pulber (jätkupiimapulber), mis katab vähemalt terve, kuue kuu vanuse imiku päevase piimavajaduse (1 liiter ööpäevas);
- teraviljatooted, mida on kerge valmistada;
- püreepulbrid, helbed, mida on kerge valmistada;
- valmisroog väikelastele lihaga, toode tarbitav kuumutatuna või kuumutamata;
- lisanduva teraviljatootena põhioale neutraalse maitsega küpsis;
- süsivesikuterikas toode (magusad küpsised, kohvikoor, kondenspiim, marmelaad), mis ei sisalda säilitusaineid ja teisi väikelastele sobimatuid lisaaineid;
- vajalik koguses pakendatud nõuetekohast vett.

Toidu varumise põhimõtted:

- toit peab olema ohutu ja kvaliteetne tarbimiseks;
- toidukaup peaks olema pakendatud;

- toit peaks olema avatuna tarbitav ühe ööpäeva jooksul;
- toit peaks olema säilitatav temperatuuril 0°...+25 °C, ning toode peab lühiajaliselt taluma temperatuuri -30°...+40 °C. Toidu eeldatavad säilitustingimused toatemperatuuril on olulised toidu ohutuse tagamiseks ning toidukauba pikaajaliseks säilitamiseks;
- toidu säilivusaeg võiks olla vähemalt 6 kuud;
- eelistatud on kuivtoit koduseks toiduvalmistamiseks. Toidu pakend võiks olla piisavalt tugev, mugav käsitseda, säilitada;
- vali toit, mida su pere sööb;
- mõtle toiduvalmistamisele ilma elektri ja küttekoldeta (priimus)

Lähimad autonoomsed tanklad:

Olerex – Metsküla tee 9, Viljandi
Terminal Oil – Kingu tee 2, Kuningamäe, Jõgevamaa (Põltsamaa suunal)
Premium-7 – Pikasilla, Kullametsa, Valga maakond

Eesti Varude Keskus soovitab:

- kõigil inimestel ja ettevõtetel, kelle jaoks on bensiini või diisli kasutamine kriitilise tähtsusega, omada ka tarbimiskohas piisavat kütuse varu esmaste vajaduste katmiseks;
- kuna elektrikatkestus võib kaasa tuua tõrkeid andmesides ning kuigi autonoomne generaatoritoido kindlustab tanklas küll pumpade töö, võib täiendavaks probleemiks osutada hoopis kütuse eest tasumine. Viimase vastu aitab omakorda kas mõningase sularaha omamine või mitme kütusefirma maksekaartide taskus hoidmine, kuna need toimivad tanklas ka andmesidet mittevajava maksevahendina.